

—одночасна переоцінка (узгодження ставки відсотка) вимог і зобов'язань у межах одного часового інтервалу;

—однаковий ступінь чутливості до руху ставок усіх активів і пасивів.

Управління активами і пасивами на основі використання ГЕПу має свої недоліки та переваги. Основними перевагами методу є легкість розуміння, можливість оцінити ризик процентних ставок за термінами виникнення.

До недоліків методу відносять обмеження впливу процентних ставок на процентну маржу, прибуток банку тільки частиною активів і пасивів (чутливих зміні процентних ставок) і неможливість оцінки втрат капіталу банку.

Таким чином, ГЕП-менеджмент прийнятний для банків, що мають обмежену ресурсну базу і початкові навички в управлінні процентним ризиком. Його можна розглядати як гарний старт на шляху переходу до більш досконалих методів.

УДК.336.717

В. Г. Шевалдіна, старш. викл.
кафедри менеджменту банківської діяльності,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОТРЕБ БАНКІВ РЕСУРСАМИ

Нарощення ресурсного потенціалу банківської системи країни залежить від можливостей повного та ефективного використання усіх потенційних джерел формування грошових ресурсів. Джерела формування ресурсів складаються із внутрішніх, за допомогою яких кошти акумулюються всередині країни, та зовнішніх, які сприяють залученню грошей у країну за умови недостатнього розвитку внутрішнього ринку капіталів. У вітчизняній банківській системі одним з основних внутрішніх джерел формування банківських ресурсів виступають кошти населення, обсяги залучення яких впливають на розширення масштабів діяльності українських банків.

За даними Національного банку України тільки за період з 2005 по вересень 2008 рр. грошові кошти на вкладах населення в комерційних банках зросли в 2,8 рази і досягли 213 млрд грн. І хоча найбільший обсяг залучених банківською системою коштів фізичних осіб у розмірі 217,8 млрд грн був досягнутий у кінці

грудня 2008 року, відношення населення до такого варіанту збереження своїх заощаджень, як вклади в банках змінюється ще восени того ж року. Цілий ряд факторів — розгортання світової фінансово-економічної кризи, збільшення кількості проблемних банків, заборона Національним банком дострокового зняття депозитів, зростання інфляції, девальвація гривні — спричинює паніку серед населення, яке в масовому порядку починає повертати свої вклади. За перші три місяці 2009 р. населення вилучило з банків майже 24,5 млрд грн. Українські банки пережили масовий відтік депозитів населення, який посилив проблему розбалансованості строків за активами і пасивами та призводить до дефіциту ліквідності в банківській системі.

Основними завданнями перед банками постають збереження довіри клієнтів та забезпечення таких умов для придбання грошових ресурсів, які б забезпечували фінансову стійкість банку і задовольняли інтереси клієнтів.

Для того щоб не втратити свою частку на ринку залучення вкладів населення, банки починають активно конкурувати, застосовуючи цінові та нецінові методи. Саме конкурентна боротьба призводить до формування та реалізації у багатьох банків нових стратегій на ринку депозитних послуг та появи нестандартних пропозицій з урахуванням кризової ситуації та економічної нестабільності.

На протязі всього 2009 р. вітчизняні банки через потребу в грошових ресурсах підвищують дохідність вкладів населення, намагаючись залучити нових клієнтів та зберегти вже існуючих: за рік у середньому ставки підвищились на 1,2—1,8 % (до 21,2—21,5 % у гривні та 11,6—11,8 % у доларах).

Одночасно банки суттєво розширюють сервісні можливості депозитних вкладів, доповнюючи їх такими послугами, як часткове зняття та поповнення коштів на вкладах, капіталізація або щомісячна сплата відсотків та впроваджувати нові депозитні продукти, які поєднують у собі високу дохідність і можливість доступу до грошових коштів у будь-який момент.

Однак у таких непростих умовах важливе значення для клієнта мають не тільки високий процент закладами, поява нестандартних видів вкладів, але й своєчасність виконання банком своїх зобов'язань перед вкладниками і надійність банку.

Довіра вкладників відновлюється через довіру до окремо взятих банків, вклади поступово повертаються у банки, але у стабілізацію вітчизняної банківської системи населення ще не повірило. Банки застосовують стратегії, що націлені на залучення

довгострокових ресурсів, пропонуючи привабливіші умови за вкладами на триваліші строки. Однак, акції, які проводили банки для залучення коштів фізичних осіб на більш довгі строки, виявилися малоефективними. Найбільшим попитом у населення користуються вклади до трьох місяців з можливістю щомісячного поповнення і зняття процентів. За різними оцінками на кінець 2009 року частка депозитів у банках строком до одного місяця досягла 10 %, до трьох — 40—45 %, до шести — 40 %, до 12 місяців — 5—10 %.

Короткострокові вклади не дозволяють банку сповна використовувати залучені кошти, робити довгострокові вкладення, що негативно позначається як на ефективності діяльності банку, так і на економіці країни в цілому.

Сьогодні називають різний обсяг готівкових коштів на руках у населення — діапазон від 20 млрд дол. до 40 млрд дол. Залучити ці кошти в банківську систему для інвестування в реальний сектор економіки є першочерговим завданням. На даний час експерти не прийшли до єдиної думки щодо прогнозів зміни дохідності вкладів фізичних осіб, але відмічається, що розмір процентних ставок буде залежати від державної економічної політики, динаміки макроекономічних показників та довіри населення до банківської системи. Тому основними інструментами, які планують задіяти банки в роботі з населенням, виступають такі. По-перше, інформаційна активність. Сьогодні банки мають дуже акуратно і відповідально ставитися до комунікації з клієнтами та суспільством загалом. Необхідно повідомляти про позитивні тенденції та досягнення банків (про збільшення статутного капіталу, відкриття нових філій, про надійність і своєчасне повернення депозитних вкладень тощо). Розвивати свої власні інформаційні площадки для поширення об'єктивної та достовірної інформації. По-друге, поліпшення продуктового ряду і якості обслуговування (на кожний рівень доходів фізичних осіб мають бути запропоновані ефективні заощаджувальні стратегії; модернізація основних масових продуктів, направлена на їх стандартизацію та спрощення; сегментація масових клієнтів; оцінка специфічних потреб різних клієнтських груп; забезпечення платежів «день у день»).

Нормалізація ситуації на ринку вкладів дозволить населенню захистити і підвищити досягнутий рівень життя та відновить соціальну стабільність, банкам забезпечити реальний сектор економіки ресурсами розширення виробничої бази та оновлення інфраструктури. Без цього неможливий інноваційний ріст і ефективний розвиток економіки.